

1104

IN MEMORIAM

1940—1945

A 25

LEIDEN

1952

A 25

1104
A25

Universiteit Leiden

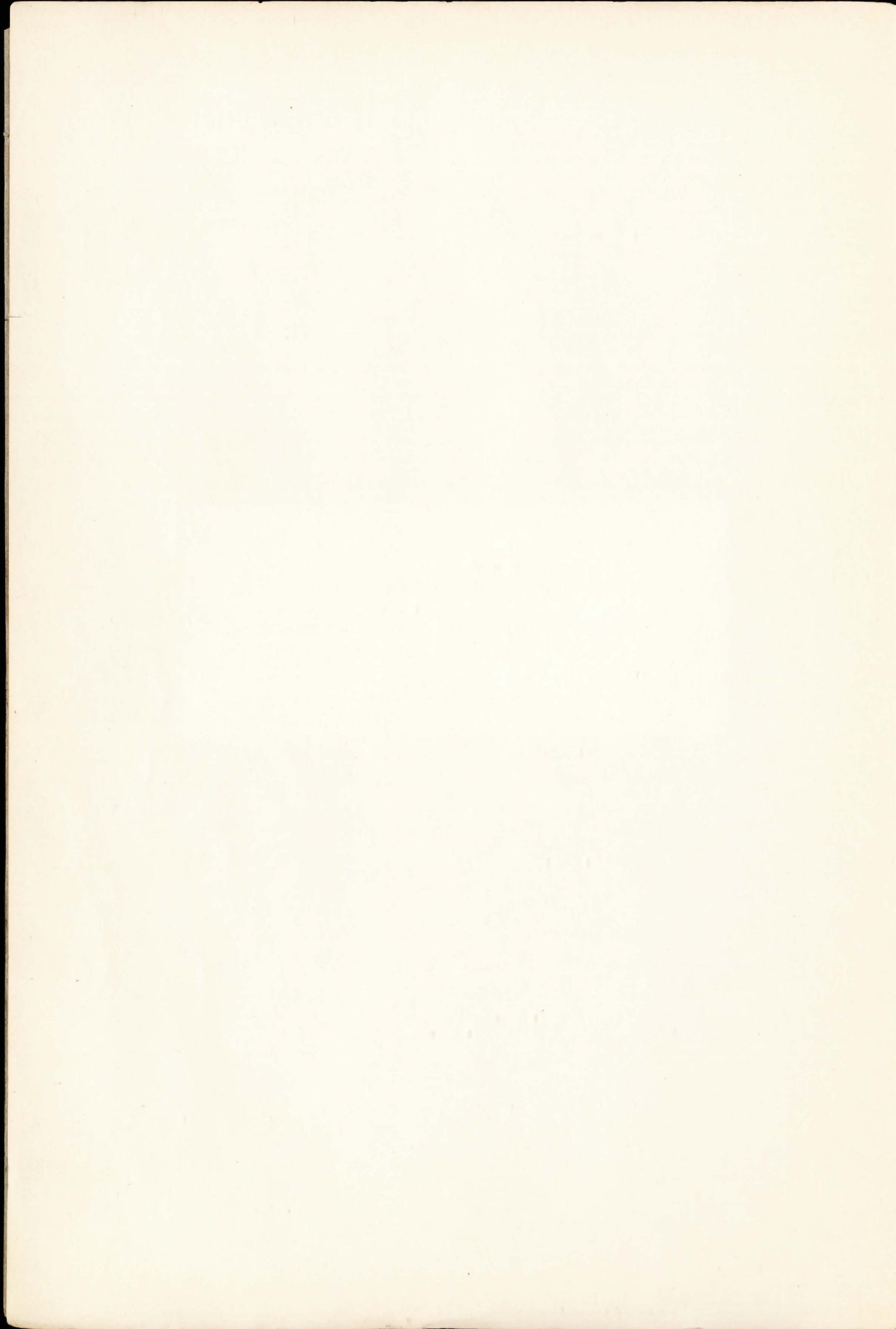

1 559 809 2

AANGEBODEN DOOR DE
COMMISSIE VOOR HET GEDENKTEKEN

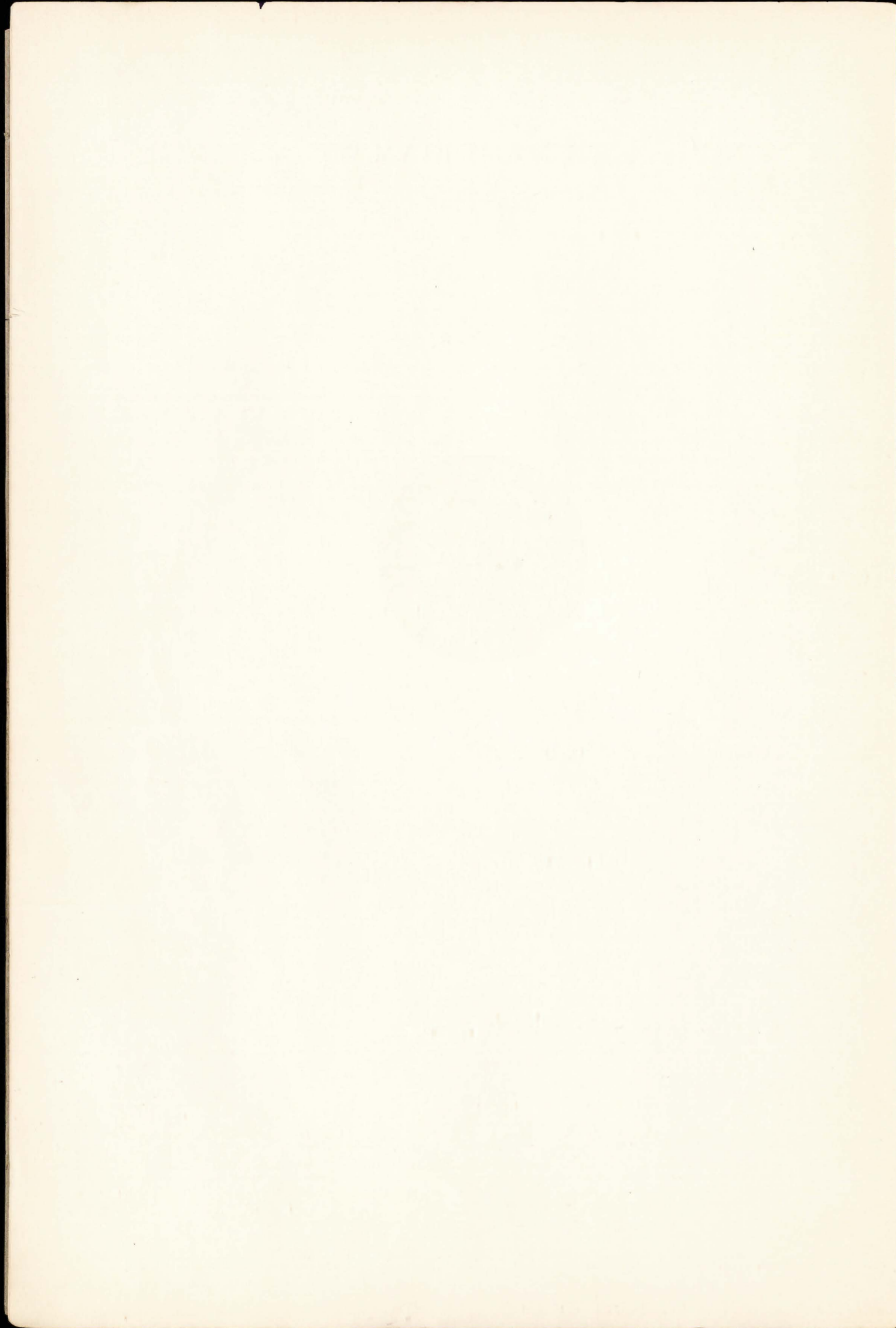
LEIDEN / FEBRUARI 1952

IN MEMORIAM

1940-1945

IN MEMORIAM

1940—1945

UITGEGEVEN IN OPDRACHT VAN DEN ACADEMISCHEN SENAAAT

DOOR DE UNIVERSITAIRE PERS LEIDEN

LEIDEN 1952

**BIBLIOTHEEK VAN DE
MAATSCH. DER NEDERL.
LETTERKUNDE TE LEIDEN**

VOORWOORD

Het is slechts tengevolge van het prijzenswaardig verlangen der Gedenkteken Commissie om de lijst van de oorlogsslachtoffers uit de Leidse Academische Gemeenschap zo betrouwbaar en volledig mogelijk te maken, dat dit 'In Memoriam' eerst zes jaren na het einde van de oorlog verschijnt. Moge de duur van de heugenis, die dit gedenkteken levend wil houden, zo lang zijn, dat de luttele jaren aan de zorgvuldige voorbereiding besteed daarbij in het niet verzinken.

De lijst van 663 personen bevat de namen van alle academieburgers, die door de oorlog het leven lieten. Aan hun nagedachtenis en aan die van hen, wier namen de Commissie niet bereikten, wordt dit werk eerbiedig opgedragen.

Kerstmis 1951

De Rector Magnificus
J. H. BOEKE

G E D E N K R E D E

UITGESPROKEN DOOR PROF. DR. J. J. L. DUYVENDAK

BIJ DE PLECHTIGE ONTHULLING DER GEDENKGLAZEN

OP 25 NOVEMBER 1950

Aan mij is het voorrecht ten deel gevallen heden, bij deze herdenkingsplechtigheid, tot U te spreken. Ik doe dit niet zonder aarzeling, maar toch ook met vreugde, want het is een goed ding in het leven van een gemeenschap, als er iets te herdenken valt dat blijvende waarde heeft. Ik doe het met des te meer vreugde, omdat het mogelijk is gebleken om iets van die blijvende waarde voor altijd vast te leggen in een symbool, een gedenkteken, dat tot de toekomstige generaties zal blijven spreken als mijn woorden reeds lang vergeten zijn. Dit gedenkteken zal heden voor Uw ogen worden onthuld.

Wij zijn hier samengekomen om te herdenken en te danken, niet om in ijdele zelfvoldaanheid onszelf te beroemen. Herdenken is een zaak van eerbiedige herinnering. Het woord kan hier een beeld oproepen van wat wij wensen te herdenken; het kan onze gedachten steunen en leiden. Danken is een aangelegenheid des harten, waarbij elk luidgesproken woord te veel kan zijn. Ik wil daarom trachten met U zó te herdenken, dat de herinnering aan wat is geschied de dank vanzelf zal doen opstijgen in Uw gemoed. Een dank, zó groot, dat het ons troosten zal bij veel smartelijk gemis.

De datum van deze bijeenkomst is bepaald door een historische gebeurtenis. Tien jaar is het al geleden, – en wat voor tien jaar! Ditzelfde Groot-Auditorium was gevuld met een aandachtig luisterende schare studenten en verscheidene professoren en op de kathedraal stond de decaan van de Faculteit der Rechtswetenschap, die eenvoudige woorden sprak van recht. Van recht! Het klinkt zo eenvoudig, zo normaal, maar dàt daar een hoogleraar sprak, op dàt tijdstip, in diè omstandigheden, dàt maakte deze rede tot een evenement. Het meest treffende was wel dit: hij had ook kunnen nalaten die woorden te spreken en niemand zou hem daarover hard zijn gevallen.

Waarom sprak hij dan, welbewust van het lijfsgevaar dat hij liep? Waarom hield hij zich niet aan de veilige stelregel, dat een Universiteit met politiek niet te maken heeft, en dat zij zich heeft te houden aan de voorschriften en verordeningen van de boven haar gestelde machten, wie dit ook zijn mogen? Was dit geen Don-Quichotterie, een moedwillig en onverantwoordelijk tarten van gevaar, een blootstellen van de Universiteit aan de wraak en vergelding van een niets ontziende tegenstander?

Misschien waren er, die zo dachten. Nederland, in de eerste tijd van de bezetting, was niet een land van helden, die gereed waren om martelaren te worden. Wij

waren rustige en nette burgers, ontsteld door gebeurtenissen waarop wij geestelijk niet waren voorbereid, en wij konden niet zo gemakkelijk onze houding bepalen in deze ons vreemde omstandigheden. De meesten van ons, aan de Universiteit, waren wars van politiek, en alleen thuis in onze studeerkamer en op de collegekatheder of collegebanken. Wij waren volstrekt niet bezield door de geloofsijver van onze 16de-eeuwse voorvaders, die gretig de kroon zochten van het martelaarschap. Wij wensten rust om te studeren en college te geven of te lopen, en, diep geschokt als wij waren door de bezetting van ons vaderland, hoopten wij wel op de uiteindelijke overwinning van de bondgenoten maar zagen niet, wat onze zwakke kracht daartoe vermocht bij te dragen.

Indien de bezetting alleen een militaire maatregel was geweest, zouden wij misschien in die houding hebben volhard. Maar verordening volgde op verordening, en spoedig bleek, dat het er de bezetters om te doen was, de geest van het Nederlandse volk van zijn gevloekte leerstellingen te doordringen en het gehele Nederlandse geestelijke en maatschappelijke leven om te buigen naar zijn inzichten. Langzamerhand werden wij ons bewust, dat er, behalve een militaire, ook een geestelijke strijd te voeren was, en dat wij diè strijd niet aan anderen konden overlaten. Als waarschuwend voorbeeld stond ons voor ogen, hoe in Duitsland de Universiteiten hadden gezweven bij al het onrecht, dat in dat land had plaats gegrepen. Mochten wij zwijgen, toen de schennende hand werd uitgestoken naar onze Academie?

Libertatis praesidium was de oude leus van onze Universiteit. Het is zo fraai, en zo gemakkelijk, op hoogtijdagen zulk een leus aan te halen. In toga en baret laten zich daarover vele treffende dingen zeggen. Maar met de gevangenstralia's voor ogen, worden het woorden die trillen van innerlijke bewogenheid. Deze Universiteit: *Libertatis praesidium!* Dus niet een opleidingsinstituut voor maatschappelijke beroepen, of zelfs maar een plaats waar wetenschap wordt beoefend! *Libertatis praesidium*, een hoedster van geestelijke vrijheid! Dat betekent dat men hier, aan deze openbare Universiteit, eensklaps tegenover een zedelijke taak werd gesteld. Er bleek opeens, tot onze verrassing, een onuitgesproken grondslag te bestaan voor onze Universiteit, zonder welke wij niet konden werken. Wanneer onrecht tot recht werd geproclameerd, dan was ook zwart wit, dan was zelfs tweemaal twee niet meer vier; het wegvallen van de zedelijke basis tastte de redelijkheid aan van ons bestaan als beoefenaars van de wetenschap en opvoeders van de jeugd, en de studenten zelf voelden zulk een casuspositie als volstrekt onaanvaardbaar.

Dat daartegen werd geprotesteerd, is de glorie van de 26ste November. Deze daad plaatste de Universiteit op eens op een geheel ander niveau dan het alledaagse van colleges en examens. Het deed haar zien als wat zij in wezen was, hoe weinig dit wezen in gewone tijden ook werd beseft. Het zette haar in het licht der

historie, waaruit zij is gegroeid. Toen de befaamde rede werd uitgesproken, zweefde door de zaal de geestelijke tegenwoordigheid van onze stichter, de Prins, en van mannen als Grotius, als Thorbecke, als Van Vollenhoven. Op dat moment werd de historie werkelijkheid, en de Universiteit wist het. Zij herkende haar roeping, en zij vond de kracht om daarnaar te handelen.

Wie de 26ste November heeft beleefd, weet hoe deze dag het effect had van een bliksemstraal, die inslaat en plotseling de dingen in gloed zet. De zware druk, waaronder wij leefden, viel van ons af. De onmacht, die ons verlamd had, week. Het was gezegd, in duidelijke woorden, dat krom niet recht was en wit niet zwart. Het was gezegd op de gewijde plaats van onze Universiteit, ten aanhoren van honderden studenten, die daarmede hadden ingestemd door het aanheffen van het Wilhelmus en die, door een reeds tevoren opgezette symbolische staking van collegebezoek, zelf een initiatief hadden genomen. Het was gezegd: één voor allen. De gemeenschap wist zich solidair en werd groter en sterker door die éne daad. Spoedig werd het alom in den lande bekend; met blijde opgetogenheid gaf de één het aan den ander door. 'Hebt gij het al gehoord? De Leidse Universiteit heeft geprotesteerd. In Leiden is het gezegd!' En ook overzee drong het bericht door en was het levend getuigenis, dat de geest van het Nederlandse volk nog niet dood was. Dat wij, hier, ons aangordden tot de geestelijke strijd, zoals onze vrienden ginds zich gereed maakten voor de dodelijke worsteling met de wapenen.

Nooit, in al de eeuwen van haar bestaan, kende deze Universiteit groter glorie-dag, dan toen zij de vertolkster kon zijn van het beste en edelste dat leeft in het Nederlandse volk, met welks historie haar bestaan zo nauw is verweven. En zij was dat op een ogenblik, toen dat Nederlandse volk nog verbijsterd was en onzeker en zijn plaats niet wist te vinden. De stem uit Leiden wekte op en vond weerklank: de sterken voelden zich geschraagd en de aarzelenden richtten zich op. Daarom heeft deze gebeurtenis een waarde gekregen, ver uitgaande boven haar door tijd en plaats bepaald belang: van feit is zij tot symbool geworden.

Bij elke historische terugblik verwijlt men het liefst bij die momenten, die zó geladen schijnen, dat de vonk van de geest overspringt. Zulk een moment was 26 November en het herdenken daarvan is juist en goed. Maar het was slechts één moment in een lange, lange rij van zware dagen. Naar mate elk jaar zwaarder werd, groeide het verzet. Aan onze Universiteit werkte, onder hoogleraren, staf en studenten, de geest door van solidariteit, die op 26 November was geschapen en hij behoedde haar voor veel geestelijke verwarring. Er werd gestudeerd, al of niet met clandestiene colleges, vaak dank zij de voortreffelijke hulp van de wetenschappelijke staf; er werden talloze tentamens afgenomen, maar ook werd in geheime bijeenkomsten de houding vastgesteld die men in bepaalde concrete situaties zou aannemen, en er werden verder gaande plannen beraamd voor de toekomst der Universiteit, nà de bevrijding. Een hoogtepunt van samenwerking

werd bereikt in April 1942, toen bijna alle hoogleraren en bloc ontslag namen ('Nichts ist organisiert, aber alles klappt', zeiden de Duitsers!), en het door dit ontslag de belager voor goed onmogelijk maakten, onze Universiteit in zijn greep te krijgen. Onze Universiteit – met alle centra van studentenleven – bleef gesloten, maar van haar gesloten poort ging een welsprekend getuigenis uit. De Universiteit leefde, al waren hoogleraren en studenten verspreid, ondergedoken, verbannen of gevangen, en al werd op dreigende toon verklaard, dat het Leidse 'horzelnest zou worden uitgebrand' Leiden leefde zijn eigen, volstrekt autonome bestaan, niet bestuurd door een administratie, maar door een geest beziel! Zelfs de diës werd elk jaar gevierd, al was het in 'De Gouden Karper', of bij 'Tante Anna' ergens in de Achterhoek, of bij de gijzelaars in St. Michels Gestel, of de gevangenen in het strafkamp van Vught!

Want, naar mate het verzet groeide, in het gehele land, groeide ook het aantal van hen, die daarvoor de bittere vergelding hadden te dragen. Gevangenis, concentratiekamp, en ook vuurpeloton, werden begrippen, waarmede men maar al te vertrouwd raakte. Geheel Nederland droeg hieraan zijn deel, maar Leidenaren en oud-Leidenaren werden ook allerminst gespaard. Hoe kon het anders, waar zij behoorden tot de meest principiële tegenstanders van de bezetter! Hiër was het om het redigeren van een illegaal blad, daar om een poging om naar Engeland te ontsnappen om de geallieerde zaak te dienen, ginder om een stug saboteren van 's vijands verordeningen of een helpen van onschuldig vervolgd. Dàn was het om actieve daden van geheim verzet: het uitzenden van berichten, het assisteren bij de 'droppings' van wapenen, – dån weer een slechts weerloos ondergaan van de wrede uitroeiingsmaatregelen, door de vijand genomen tegen allen, die niet pasten in zijn verfoeilijk stelsel. Waren deze mannen en vrouwen helden? Neen, als gij onder heldendom verstaat een spectaculaire daad, verricht in de opwindig van een ogenblik, zonder dat men over de gevolgen kon nadenken. Ja, driewerf ja, als gij aan hen denkt als gewone mensen, gehecht aan hun studie, hun werkkring, hun maatschappelijk bestaan, bezorgd voor hun gezin, bevreesd voor martelaarschap, die desondanks, welbewust, het gevaar kennende, dorsten te doen wat zij deden. Misschien hadden zij slapeloze nachten van angst, maar zij deden het. Misschien trilden hun benen onder hen, als zij weigerden namen te noemen bij een verhoor, maar zij weigerden. Misschien schreeuwden zij het in stilte uit van ellende en innerlijke pijn bij het zware werk in de strafkampen, maar aan hun bewakers toonden zij slechts hooghartige minachting. En misschien, bij hun laatste gang, was er in hen een verscheurdheid dat zij, zó jong, van het leven moesten scheiden, maar toch werden zij gedragen door de zekerheid, dat zij niet anders hadden kunnen handelen, en het Wilhelmus op de stervende lippen was niet een ijdele klank. Dit was heldendom, waarvoor wij slechts kunnen danken. Deze mannen en vrouwen werden voortgebracht door dit Nederlandse volk, vaak

zo klein; zij waren lid van onze academische gemeenschap, vaak zo critisch. En wij mogen zeggen: een volk, een gemeenschap, waaruit zulke mensen voortkomen, is, ondanks alles, nog waarlijk een volk, nog waarlijk een gemeenschap.

Maar mijn gedachten zwerven uit naar een andere gemeenschap van Nederlanders, in Indië, die weldra, op andere wijze, even zware of nog zwaarder beproevingen hadden te doorstaan. Na een tijd van ontzetting over het lot, dat het moederland had getroffen en bange onrust over nabestaanden, kwam het onheil zelf ook in Indië. Een korte wanhopige strijd, en toen een bezetting van wreder aard nog dan die wij kenden. Wij hier wisten het niet, dat alle Nederlanders, mannen, vrouwen en kinderen, in kampen werden opgesloten onder omstandigheden vaak zó hard, dat men zich haast verwondert, dat nog één mens die kon overleven. Maar de sterfte was groot, zeer groot, en Leidse Academici, die steeds zulk een bijzondere band met Indië hadden gehad, betaalden een zware tol. Wij hier in Nederland, die meenden het zo zwaar te hebben, voelen ons haast beschaamd ooit een klacht te hebben geuit, wanneer wij horen van wat onze landgenoten daar ginds hadden te verduren aan moreel en fysiek leed. Echtgenoten van elkander gescheiden, gezinnen uitéengerukt, onderwijs aan de kinderen verboden; hygiënische toestanden, — en dat in de tropen, — die alle beschrijving tartten, opzettelijke kwellingen, slagen; vrouwen, aan geen ruwe arbeid gewend, die op het land moesten werken in de tropische zon, mannen, thuis achter een schrijfbureau, als koelies aan spoorlijnen te werk gesteld onder de zweeps slag van de opzichter, en honger, honger, honger! Het hart krimpt in één bij de gedachte aan het onnoemelijke leed, dat daar werd uitgestaan. En toch, telkens weer treft het dat zij, die het overleefden en tot ons terugkeerden, erover spreken met een eenvoud, alsof de volharding die zij toonden, de opgewektheid die zij trachtten te bewaren ook bij de grootste ontberingen, hun rotsvaste vertrouwen in de uiteindelijke bevrijding, eigenlijk van zelf spraken. Ach, er zullen er natuurlijk wel geweest zijn, die er geestelijk bij ten onder gingen, maar velen, dit staat vast, kwamen geestelijk rijker uit de beproeving dan zij voorheen waren. Al hun bezittingen hebben de meesten verloren, alle maatschappelijke zekerheid is aan velen ontvallen, en toch zijn er, die dit alles hebben kunnen verwerken. Dit is heldenmoed van het hoogste kaliber. Met diepe eerbied gedenken wij de onzen, die omkwamen, hetzij in de strijd, hetzij door wrede executie, hetzij als slachtoffer der ontberingen van de concentratiekampen, en wij danken hen, en degenen die terugkwamen, voor hun moed, hun toewijding, hun trouw. Voor zover zij Leidenaars waren, is de Universiteit trots op hen, en het is mede ter hunner gedachtenis, dat deze gedenkramen heden worden onthuld.

Deze gedenkramen drukken uit in de taal der kunst, en daarom op veel directer, veel bewogener wijze, wat ik zoëven heb trachten te schetsen. Het wordt uitgedrukt in glas, een materiaal met een eigen schoonheid en eigen bekoring, maar

ook met zijn eigen wetten, en de motieven worden op symbolische wijze gecombineerd. Het éne raam legt de band met de historie, het andere verhaalt van het jongste verleden.

In het eerste, rechts, is onze stichter, de Prins, de centrale figuur, omstuwde door een keur van hen die, ieder op de wijze die hem mogelijk was, de gedachte van *Libertatis Praesidium* het krachtigst hebben uitgedragen. Dousa, Thorbecke, Lorentz, Snouck Hurgronje, Van Vollenhoven, Huizinga, zijn de mannen die hier zijn gekozen. Op de zijvakken verschijnt aan de éne kant Grotius, de schepper van het moderne volkenrecht, en ter andere zijde Van Hogendorp, de man van 1813, die de kroon zette op Oranje. De sombere benedenpartij roept de herinnering op aan de Spaanse en Franse tyrannie die wij doorstonden. *Haec libertatis ergo!* Boven alles uit straalt het oude gebouw onzer Universiteit in lichtgloed, geflankeerd door een geuzenschip. Daartussen fonkelen de wapens van Oranje en Holland.

Het linkerraam spreekt van de gebeurtenissen, die ons allen zo vertrouwd zijn. De centrale figuur is hier een Leids hoogleraar, die een bewogen schare studenten toespreekt. Een enkele aanduiding 'Obediëren in der Gerechtigheid' bewaart de herinnering aan het zingen van het Wilhelmus op dat ontroerende ogenblik, toen de historische rede van 26 November werd uitgesproken. Gij ziet de activiteit van ondergedoken studenten: een koerierster, de illegale pers, een student achter de tralies. Beneden ziet gij de vijand aan het werk met het wegsleuren en afbeulen van gevangenen: Duitsers hier, Japanners ginder. Maar bovenaan straalt het Grootzegel der Universiteit: *Libertatis Praesidium*, naast de toren van Westminster, in de bezettingstijd voor onze verbeelding de belichaming van de vrijheidsstrijd, terwijl een oorlogsschip ter bevrijding reeds komt aanvaren.

Zo staan daar rechterraam en linkerraam als de twee kwatrijnen van een sonnet. Het eerste geeft in een statig rythme de historische inleiding: zó was uw verleden. Het tweede neemt op bewogen toon hetzelfde motief over voor het heden, dat pas gisteren is geworden: zó hebben wij de taak voortgezet, die het verleden ons heeft toevertrouwd. Ziet hoe volmaakt de twee kwatrijnen op elkander rijmen; het éne symbool vindt zijn weerklank in het andere, het rythme neemt ons mee en voert ons op . . . Waarheen? In een sonnet volgt op de twee kwatrijnen de volta, de omslag, en in een sextet van twee terzinen komt de uitwerking, de gevolgtrekking, de verdieping van wat is opgebouwd in het octaaf, de twee bijéénhorende kwatrijnen. Maar het sextet ontbreekt nog: ons geschilderd gedicht is nog niet af.

Het is altijd het sextet, dat de toets is van een goed sonnet. Na de schildering van een situatie, opgezet in het eerste, nader uitgewerkt in het tweede kwatrijn, raakt de dichter in het sextet aan het diepste dat hij te zeggen heeft, het eigenlijk onuitsprekbare, waaraan hij alleen uitdrukking kan geven, als hij een waarachtig

dichter is, datgene dat de diepere zin vertolkt van wat de twee kwatrijnen hebben uitgebeeld. Ziet nu: de beide kwatrijnen zijn hier voor ons geschreven; wij zijn het, en ons nageslacht, die het sextet zullen moeten schrijven. Het huidige ogenblik is de *volta*, de omslag, het keerpunt.

Toen de eerste regel van het eerste kwatrijn door de Prins werd geschreven in de zware klank van *Libertatis Praesidium*, gaf hij het eerste rijmwoord aan, maar hij wist niet wat het tweede zou zijn. Met bloed en tranen werd het door onze voorouders gevonden, en het eerste kwatrijn werd voltooid. En toen het tweede kwatrijn geschreven moest worden, lag het rijmschema al gereed, en kon men voortgaan in hetzelfde patroon en zich laten inspireren door de symbolen van het eerste kwatrijn. Maar het sextet vereist een nieuwe inzet, een nieuw rijmschema, de diepere uitwerking in een nieuw symbool. Zal ons geslacht, of ons nageslacht, daartoe de kracht vinden? Bij het schrijven van het tweede kwatrijn, leek het of het sonnet in juichende terzinen zou kunnen eindigen, en dat de rijmen zouden zijn: vrijheid, gerechtigheid, waarheid. Maar nu het tweede kwatrijn is voltooid, en de *volta*, de omslag, is gekomen, stokt de dichterlijke bezieling. Wij weten niet meer, wat de uitwerking moet zijn van de twee kwatrijnen; de juichtoon blijft ons in de keel steken en de verheffing tot hoger niveau valt ons moeilijk. Was het dan een werkelijkheid waaruit, met zóveel heldenmoed, die twee kwatrijnen geschreven werden, of was het slechts een drogbeeld? Alles is zo anders geworden als het scheen toen, bij honger en lijfsgevaar, in gevangenis en concentratiekamp, het tweede kwatrijn, met pijn en smarten, maar bezield door een levende adem, uit ons werd geboren. Waar vinden wij nu de bezieling om voort te gaan en het sonnet te voltooiën? In een wereld, waar de rijmwoorden 'vrijheid, gerechtigheid, waarheid' schijnen te vloeken met het simpele woord 'werkelijkheid'! Durven we toch die rijmen aan? Is onze vormkracht sterk genoeg om die woorden met overtuiging in ons sextet te doen weerklinken?

Een sonnettendichter, aan de *volta* gekomen, zoekt niet op goed geluk naar de rijmen en symbolen voor zijn sextet. Hij buigt zich over zijn kwatrijnen en luistert, luistert met zijn innerlijk gehoor, laat het geschrevene, het uitgebeelde, zó tot zich spreken, dat het sextet in hem groeit en hem in een begenadigd ogenblik geschonken wordt. De beelden en rijmen zullen dan in organische samenhang staan met het voorgaande; hoe scherper de kwatrijnen in zijn ziel staan gegrift, des te voller zal de toon zijn, die uit zijn sextet zal weerklinken, des te fijner zal het afgestemd zijn op zijn octaaf. In het octaaf zelf ligt de bezieling.

Onze weg kan niet anders zijn. Ondanks teleurstelling en moedeloosheid moeten wij luisteren, luisteren, naar wat deze twee kwatrijnen ons te zeggen hebben. Zó alleen kunnen wij, nu en in de toekomst, met inzet van al onze vermogens, het sonnet voltooiën. Wij kennen de omstandigheden niet, waarin het laatste rijmwoord zal worden geschreven, maar als wij scherp luisteren, zal het een triom-

fantelijk rijmwoord kunnen zijn. Het bijna onuitsprekelijke zal daarin worden gezegd. Het bijna onuitsprekelijke, dat een Universiteit een autonome geestelijk-zedelijke gemeenschap is, voor wie vrijheid, gerechtigheid en waarheid de bronnen zelf zijn van het leven, zonder welke geen wetenschap, geen echte cultuur mogelijk zijn. *Libertatis Praesidium*, het is ons bij het begin van ons bestaan geschonken als een profetie, een opdracht, en het is onze dankbare trots en glorie, dat in de eeuwen, en de jaren, die, lang of kort geleden, achter ons liggen, deze opdracht, hoe gebrekkig dan ook, is vervuld. Geen grote taak kan ooit worden volvoerd dan ten koste van veel offers en lijden. Onze dankbaarheid gaat uit naar hen, die de grootheid van ziel hebben getoond om aan deze opdracht trouw te zijn en die trouw vaak hebben betaald met het offer van hun leven. Aan ons staat het toe te zien, dat die offers niet tevergeefs zijn gebracht, en dat in onze beschaving, door onze Universiteit, vrijheid, gerechtigheid, en waarheid niet verloren gaan. Het is daarom, dat deze twee gebrandschilderde glazen hier, op de meest gewijde plaats van onze Universiteit, worden aangebracht, opdat uit hun beschouwing het sextet zal worden geboren, dat in nooit gehoorde woorden zal getuigen van wat een Universiteit, déze Universiteit, in het leven van een volk, ja, van de gehele wereld, kan zijn.

Dit is de geest van onze Universiteit, zoals hij is belichaamd in deze beide gebrandschilderde glazen. In het verleden is deze geest mede gedragen door studenten, en hij zal ook in de toekomst door studenten gedragen moeten worden. Het is daarom, dat ik aan een tweetal van hen, de Praeses Collegii en de Presidente van de V.V.S.L., verzoek de onthulling der gedenkramen te willen verrichten.

BESCHRIJVING DER GEDENKRAMEN

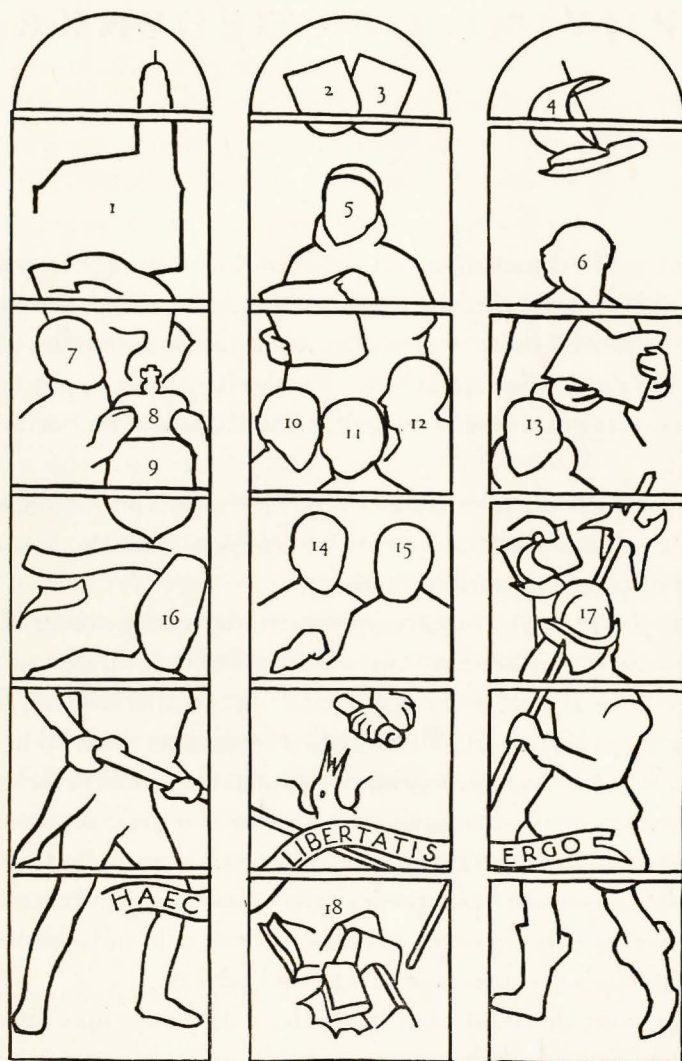
De gedenkramen ter herinnering aan de in de oorlog 1940-'45 omgekomen Leidse Academieburgers zijn aangebracht op de enige plaats, die daarvoor waarlijk in aanmerking komt: het Groot Auditorium waar de Academische plechtigheden zich afspelen. Op deze wijze maant het voorbeeld van hen, die voor ons aller Vrijheid hun leven gegeven hebben ons tot dankbaarheid en bezinning op onze taak.

Hoe vanzelfsprekend dit alles thans moge lijken, de Commissie voor het Gedenkteken heeft tal van plannen moeten overwegen, voordat deze oplossing als de enige aanvaardbare kon worden herkend.

Er is wel geen plekje in ons Academiegebouw, dat niet getoetst is op de mogelijkheid, er een waardig monument op te stellen (en ook tal van plaatsen buiten het Academiegebouw zijn de revue gepasseerd; het Academieplein, de gevelwand van de poort naar de Hortus, de Hortus zelf). Toen echter duidelijk was geworden, dat het karakter van het Academiegebouw zich ten enenmale verzet tegen 'monumentale', veel ruimte beslaande sculptuur, omdat een gedenkteken niet zo mag worden opgesteld, dat men er dagelijks en op korte afstand achteloos langs loopt, en tevens, dat de uitgezochte plaats niet te ver mocht liggen buiten het hart der universiteit, was tenslotte de vorm gevonden: twee gebrandschilderde glazen in het Groot Auditorium ter weerszijden van de kathedr.

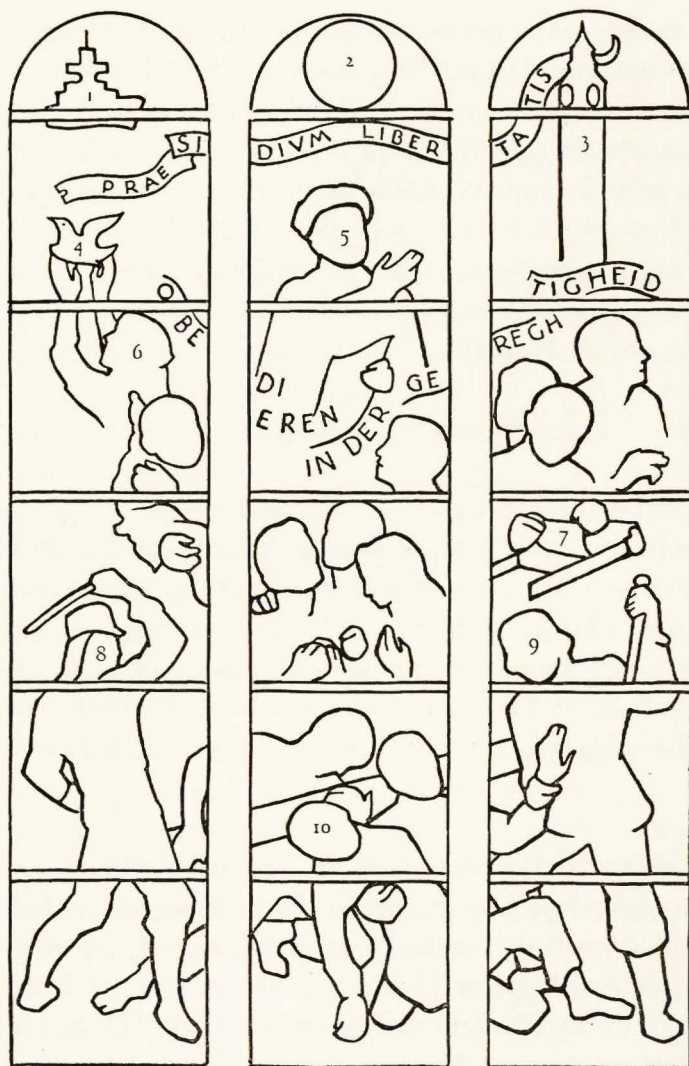
Wat lag meer voor de hand, dan in de door de plaatselijke situatie gegeven tweeledigheid tot uiting te brengen: 1. de bij de stichting aan onze universiteit gegeven opgave, om te zijn een *Praesidium Libertatis* en 2. te herdenken hoe Leiden in het recente verleden aan deze opgave getrouw is gebleven. De Commissie diende voorts te beslissen, op welke wijze een dergelijk abstract programma het best kon worden uitgebeeld. Met name moest zij kiezen tussen mogelijkheden als: allegorische figuren (Vrijheid, Wetenschap, Onderdrukking e.d.) of een weergave van een historische situatie (b.v. Willem van Oranje verleent aan de stad Leiden het recht een hogeschool te stichten of een dergelijke voorstelling).

De Commissie koos noch het één noch het ander, maar zij volgde een methode, waarbij enkele historische en als zodanig herkenbare figuren op symbolische wijze zo werden tezamen gevoegd, dat het rechter glas geflankeerd door een afbeelding van het Academiegebouw (1) en een geuzenschip (4), als herinnering aan het beleg, en onder de wapens van Holland (2) en Leiden (3) zou vertonen de figuur van de Stichter (5) onzer Universiteit, houdend de stichtingsbrief en omgeven

door enkele cives, die voor de zaak der Vrijheid op de bres hebben gestaan, het Recht hebben verdedigd en het vrije verkeer der volkeren hebben bevorderd.

Hiervoor werden als representanten uitgekozen van links naar rechts: Van Hogendorp (7), die de kroon (8) zet op het Hollandse wapen (9), (herinnering aan zijn werkzaam aandeel in de tot standkoming van ons Koninkrijk); Snouck Hurgronje (10), wiens leven en werken een belangrijke bijdrage vormden voor een betere verstandhouding tussen Oost en West; Thorbecke (11), wiens grondwetsherziening ons land tot een waarlijk democratische staat maakte; Van Vollenhoven (12), die door vergelijkend historische rechtsbeoefening de wegen aangaf naar een geordende wereldmaatschappij en inzicht opende in anders geaard en gegroeid hedendaags recht; Grotius (6), wiens denkbeelden de grondslag legden

voor het internationaal rechtsverkeer; Janus Dousa (13), de geleerde eerste curator der Universiteit en kloek verdediger van de stad gedurende het beleg; Huizinga (14), de historicus, die niet moede werd met woord en geschrift te wijzen op het gevaar der waanbegrippen van het Nationaal Socialisme; Lorentz (15), groot physicus niet alleen, maar na de eerste wereldoorlog actief lid van de commissie voor intellectuele samenwerking van de Volkenbond.

In de benedenhoeken herinneren een Spaanse en een Franse soldaat (resp. 17 en 16) aan de onderdrukkers uit vroeger eeuwen; de brandstapel met boeken (18) is een symbool van geestelijke dwang. Het motto voor het gehele raam *Haec libertatis ergo* (Dit ter wille der vrijheid) is ontleend aan het papieren noodgeld, dat ten tijde van het beleg in Leiden werd gebruikt.

Ook in het tweede raam, gewijd aan het verzet, zijn diverse momenten uit de geschiedenis gecombineerd: onder het grootzegel der Universiteit (2) en het devies *Praesidium Libertatis* (Bolwerk der Vrijheid) wordt het centrum gevormd door de rede op 26 November 1940 door de toenmalige decaan der faculteit van Rechtsgeleerdheid uitgesproken; de voorgestelde hoogleraar herinnert evenwel aan de in gevangenschap omgekomen verzetsheld Telders (5). De aan het Wilhelmus ontleende woorden: 'Obediëren in der Gerechtigheid', geven de verhouding aan die er tussen het eerste en tweede glas bestaat en herinneren tevens aan het feit, dat na de rede van 26 November door de aanwezigen spontaan ons volkslied werd aangeheven.

Het verzet wordt in enkele aspecten uitgebeeld: vrijlaten van een postduif (4 en 6), illegale pers (7).

Geheel bovenin vormt het slagschip (1) de tegenhanger tot het Geuzenschip in het rechterglas (aldaar 4) en herinnert aan het feit, dat ons de vrijheid van over zee bereikte; rechts boven symboliseert de toren van de Big Ben (3), (pendant van het Academieggebouw in het rechterraam), die periode uit onze geschiedenis, toen de stem onzer wettige regering slechts per radio uit Londen tot ons kon doordringen.

In parallelie met het rechterraam vinden hier in de benedenhoeken een Japanse (8) en een Duitse soldaat (9) hun plaats, tussen beiden: slachtoffers van de onderdrukkers (10).

De glazen, welke werden uitgevoerd op het atelier van de Fa. Bogtman te Haarlem, zijn vervaardigd door de glazenier Louis Boermeester, die buitengewone moeilijkheden had te overwinnen. Door de ligging der ramen aan de smalle Nonnensteeg mochten de glazen nl. niet te helder worden; op klare dagen spelen zelfs nu nog de contouren der huizen door het beeld heen! De glazeniers, werkend in onze oude kerken, die nog altijd met kop en schouders boven hun omgeving uitsteken, hebben in dit opzicht wel een veel gunstiger arbeidsveld gehad, want tenslotte gaat elk gebrandschilderd glas eerst dan recht leven, indien het licht ook de donkere partijen in gloed kan zetten. Dat onder de gunstigste omstandigheden ook de Leidse glazen veel kleurenschoon bevatten kon tot dusver alleen duidelijk worden in die schaarse nazomerdagen, wanneer de nog vrij krachtige zon met schuins invallend licht het glas beroert.

Daar voorts de meeste plechtigheden in ons Groot Auditorium in het winterseizoen en dan nog op de late middaguren plegen plaats te vinden, is het te hopen, dat eerlang uitvoering zal kunnen worden gegeven aan een plan tot aanbrengen van een verlichting. Eerst dan, wanneer men onze glazen in de eerste plaats als 'glas' zal kunnen zien, is de taak der 'Commissie voor een gedenkteken ter herinnering aan de in de oorlog 1940-'45 omgekomen Leidse Academieburgers' als voltooid te beschouwen.

H. VAN DE WAAL

N A A M L I J S T

Onmiddellijk na de heropening der Leidse Universiteit in 1945 werd het herdenken der slachtoffers van de oorlog en verdrukking onder de academieburgers gevoeld als een eerste plicht. In verband hiermede werd op 26 September 1945 van Senaatswege ingesteld een 'Commissie voor een gedenkteken ter herinnering aan de in de oorlog 1940-'45 omgekomen leden der Leidse Civitas Academica'. Hierin hadden zitting: De Rector-Magnificus (voorzitter), Prof. Dr. H. van de Waal (secretaris), de Senaat vertegenwoordigd door Prof. Dr. W. van der Woude en Prof. Dr. J. J. L. Duyvendak, de Wetenschappelijke staf door Dr. W. C. Braat, de studentenwereld door de Praeses Collegii en de Praeses V.V.S.L.

Sedert 15 October 1945 zijn bij herhaling via pers en radio oproepen gedaan voor het geven van inlichtingen, waaraan op spontane wijze algemeen gehoor werd gegeven.

Uit het binnenstromende materiaal bleek weldra, dat getracht moest worden de nagedachtenis dezer slachtoffers te eren in een vorm, die enerzijds de betekenis van hun offer op monumentale wijze kon belichamen en die anderzijds voor elk individueel een – zij het nog zo bescheiden – cenotaaf zou betekenen. Hier openbaarde zich weldra de tweeledigheid der opgave voor welke de 'Commissie voor het Gedenkteken' zich zag gesteld en die ten slotte heeft geleid tot een dubbele vorm: de gedenkramen als monument, de naamlijst als een persoonlijk 'In Memoriam'.

Deze lijst dan, wil met zijn sober relaas tot de verbeelding van de lezer spreken, wil in zijn haast lapidaire korthed getuigen van dat voor allen gelijkelijk wrede lot, dat op zo verscheiden plaatsen en op zo verscheiden wijzen zovelen der besten onzer heeft getroffen. Deze lijst tenslotte, wil deze alumni onzer Alma Mater nog eenmaal, en nu voor goed tezamen brengen, zoals zij jaar na jaar vol illusies en verwachtingen door den Rector in het Album Studiosorum zijn ingeschreven, – een laatste appèl der commilitones.

Voordat evenwel dit resultaat was bereikt, moest nog veel werk worden verzet, vooral toen duidelijk werd, dat de opgaven welke met de eerste golf van spontane berichten waren binnengekomen, slechts betrekking hadden op een zeer beperkt gedeelte van het ontstellend grote totaal. De Commissie als zodanig was geen geschikt lichaam, om in een constante activiteit systematisch alle beschikbare bronnen na te vorsen; het bleek dat hier een taak was weggelegd voor de Historische Commissie onzer Universiteit. De conservatrice van het door deze Com-

missie beheerde Academisch Historisch Museum, mevrouw O. C. D. Idenburg-Siegenbeek van Heukelom, heeft zich sedert 1947 met volharding gewijd aan het moeizame werk van het completeren en verifiëren der gegevens. Van de vele instanties welke haar daarbij medewerking verleenden en aan wie hier dank moge worden gebracht, worden hier in het bijzonder vermeld: het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie te Amsterdam, het Informatiebureau van het Nederlandsche Roode Kruis te 's-Gravenhage, het Nederlandsch-Indische Roode Kruis en de Vereniging van Ambtenaren bij het Binnenlands Bestuur.

Het archief der Gedenkteken-commissie bevat in vele gevallen meer bijzonderheden dan die, welke tenslotte in de hier afgedrukte Naamlijst zijn opgenomen; dit materiaal is te raadplegen in het Academisch Historisch Museum (Academiegebouw, Leiden). Aan genoemd adres worden ook gaarne alle aanvullingen of rectificaties ontvangen, waartoe deze publicatie aanleiding mocht geven. Immers, de samenstellers van de lijst zijn zich ten volle bewust van de onvolkomenheid en de onvolledigheid van hun werk, dat evenwel ééns moest worden afgesloten.

Ter verantwoording van hun werk volgen hier de criteria, welke hun als leidraad hebben gediend:

Opgenomen zijn de namen van ingeschrevenen in het Album Studiosorum der Leidse Universiteit benevens van hen, die gedurende de door de lijst bestreken periode op enige wijze behoorden tot de Civitas Academica in de ruimste zin des woords. De samenstellers hebben ernaar gestreefd, namen van onvaderlands-lievenden niet op te nemen.

De tijdsgrenzen werden vastgesteld voor Nederland van 10 Mei 1940-5 Mei 1945 en voor Indonesië van 8 December 1941-14 Augustus 1945.

Voor de gevallen van hen, die na de genoemde tijdsgrenzen zijn overleden, is het oordeel gevraagd van een daartoe ingestelde commissie van medische hoogleraren, welke als algemene richtlijn heeft vastgesteld, dat als slachtoffers van de oorlog kunnen worden beschouwd: zij die vóór 1 Januari 1947 zijn overleden als gevolg van ontberingen gedurende de oorlog ondergaan.

Uit de uitgebreide gegevens welke in het archief aanwezig zijn, werden na rijp beraad in de lijst alleen vermeld: familienaam (met eerste voornaam voluit) en de plaats van overlijden (voor zover bekend). Voor hen die op zee omgekomen zijn, is de volgende formule gebruikt: bij . . . Plaatsnamen in Indonesië zijn opgegeven in de op het ogenblik der capitulatie gebruikelijke vorm.

Volgens Leids gebruik zijn noch bij Nederlandse noch bij Indonesische namen, adellijke titels vermeld.

De namen der alumni zijn gerangschikt naar de datum van inschrijving in het Album Studiosorum, binnen elk jaar alfabetisch. De gehuwde vrouwen zijn onder haar meisjesnaam geplaatst.

De namen der overige cives zijn alfabetisch gerangschikt.

1873

EUGÈNE CH. M. G. GERADTS
LEER

1876

PAULUS J. A. A. M. VAN NISPEN TOT SEVENAER
DIEREN

1880

HERMAN PINKHOF
WESTERBORK

1886

JOSEPH LIMBURG
'S-GRAVENHAGE

1887

FRANCISCUS A. H. SCHREINEMAKERS
ROERMOND

1888

NARDUS GROEN
SOBIBOR

MAURITS MENDELS
THERESIËNSTADT

1889

BERNARD H. VOS
HAARLEM

1892

OSCAR CAHEN
AUSCHWITZ

LEONARD POLAK DANIELS
'S-GRAVENHAGE

1893

ELISABETH C. VAN DORP
BANJOEBIROE

1894

JACOB H. VAN VEEN
AUSCHWITZ

1895

EDUARD BELINFANTE
AUSCHWITZ

JACQUES VAN DER BORG
ROTTERDAM

CARL E. CROES
BANDOENG

ARNOLD HIJMAN
BERGEN BELSEN

DIRK W. MOLHUYSEN
DACHAU

1897

ANTONIE E. VAN ARKEL
BANJOEBIROE

GERARD G. VAN BUTTINGHA WICHERS
BATAVIA

EMILE HYMANS
WESTERBORK

JEAN F. VAN ROYEN
AMERSFOORT

PIETERTJE PET-VAN WIJNGAARDE
AMBARAWA

1898

PIETER J. PH. DIETZ
'S-GRAVENHAGE

1899

HENRI M. G. DIKSHOORN
SCHEVENINGEN

MOZES FRANZIE
AUSCHWITZ

JOHANNES R. F. VIJZELAAR
RAVENSBRÜCK

1900

ALFRED J. MARX
AUSCHWITZ

JOHAN PAULUS
AMBARAWA

CHRISTIAAN J. POORTMAN
AMBARAWA

JACOB J. SMIT
TJIMAH

1901

COENRAAD A. HYMANS

BERGEN BELSEN

WILLEM C. VAN RAADSHOVEN

AMBARAWA

LEONARD M. SCHOOREL

'S-GRAVENHAGE

1902

ADRIAAN B. BOMMEZIJN

VAIHINGEN

IZAÄK COHEN

BERGEN BELSEN

JAN ELSHOUT

TJIMAH

STEVEN J. VAN GEUNS

SEMARANG

GUSTAAF A. M. HONDIUS VAN HERWERDEN

AMBARAWA

ADRIAAN R. P. MEES

APELDOORN

LOUIS G. VAN PRAAG
UTRECHT

JOSEPH WINKEL
AUSCHWITZ

1903

JAN A. GORTER
NEUENGAMME

EDUARD POLAK DANIELS
THERESIËNSTADT

ABRAHAM R. RUTGERS SR
DACHAU

1904

HENDRIK KOOL
GOUDA

ELSA R. MOLHUYSEN-OPPENHEIM
LEIDEN

ANDRÉ REIGERSMAN
BERGEN BELSEN

JAN RINKES

SEMARANG

LODEWIJK K. WENNEKENDONK

MEESTER CORNELIS

1905

REBEKKA A. BIEGEL

WESTERBORK

DIRK A. VAN DEN BOSCH

AMERSFOORT

FRANS A. VAN DER BREGGEN

DACHAU

BERNARD EDERSHEIM

ARNHEM

STEPHANUS B. H. GÖPNER

TJIMAH

CAROLINE VAN LOEN

AUSCHWITZ

JOHANNES P. MOOYMAN

TJIMAH

NOTOKWORO

SEMARANG

1906

JOHANNA H. BIEGEL
WESTERBORK

COMBERTUS P. COHEN STUART
MEESTER CORNELIS

PIETER H. FROMBERG
TJIMAH

WILLIAM G. F. HOFLAND
'S-GRAVENHAGE

PIETER B. V. QUARTERO
ROTTERDAM

NAN D. STAM
BERGEN BELSEN

1907

CONSTANTIJN M. BÖHTLINGK
DACHAU

HERMAN FRIJDA
AUSCHWITZ

JOHN E. W. TWISS QUARLES VAN UFFORD
SACHSENHAUSEN

JACOB WEIJL
SOBIBOR

1908

GEORGE BIRNIE
BONDOWOSO

HERMAN H. COHEN
AUSCHWITZ

NATHAN ITALIE
SOBIBOR

ARENT KITS VAN HEYNINGEN
BERGEN BELSEN

DIRK N. A. DE LANGE
TJIMAH

LODEWIJK W. H. DE LEEUW
BATAVIA

1909

MAAS VAN APELDOORN
SEMARANG

PHILIP VAN BLANKENSTEIN
AUSCHWITZ

ADRIAAN BOEYE
HAREN

BAUKE J. HAGA
BANDJARMASIN

HERMAN C. HARTEVELT
SOERABAJA

MARTIN A. DE JONG
AUSCHWITZ

ALBERTUS H. KRAMP
SI RENGO²

GEORGE F. RAMBONNET
TJIMAHI

JAN E. V. A. SLORS
PAMEKASAN

HENRI J. SONNEVELDT
BATAVIA

1910

BAREND TER HAAR
BUCHENWALDE

JEAN HOFKER
TJIMAH

WOUTER HOLLEMAN
TJIMAH

CHRISTIAAN DE JONG
LEIDEN

EDUARD R. A. LUYKE ROSCOTT
SOERABAJA

JAN PAUW
SI RENG²

MARINUS F. WINKLER
SOEKAMISKIN

HENDRIK J. VAN DER ZEE
AMBARAWA

1911

PHILIP BANGERT
AMBARAWA

JAN R. IMMINK
UTRECHT

HERMEN J. JANSEN
AMBON

WILHELM C. MARTING
TJIMAH

FOKKO J. NIEBOER
TJIMAH

HENDRIK J. WIERS
BIJ BENKOELN

1912

JOHANNES ALLAART
LEIDEN

SIMON L. COSTER
SUMATRA

GERRIT J. VAN DEVENTER
ORANIËNBURG

BERNARD VAN DRUNEN LITTEL
TJIMAH

BINNERT PH. VAN HARINXMA THOE SLOOTEN
LEEUWARDEN

WILHELMINA C. KOBUS
SEMARANG

TEUNIS C. LEKKERKERKER
MAKASSAR

CORNELIS E. MAIER

PALEMBANG

DOMINICUS G. VAN DER MEER MOHR

'S-GRAVENHAGE

WILLEM K. MERTENS

TJIMAH

JEHUDA L. PALACHE

AUSCHWITZ

JAN C. ROMIJN

NEUENGAMME

1913

PIETER BROUWER

MUNTOK

WILLEM C. TH. TER BRUGGEN

MEDAN

FREDERIK C. H. HIRSCHMANN

MENADO

GEORGE W. MEINDERSMA

PALEMBANG

REINHARD H. MULDER

BANDJARMASIN

JAN REUVERS
BELALAU

MARINUS SCHELTEMA
BODJONEGORO

OTTO SCHUMACHER
BANGKINANG

OTTO TREFFERS
ARNHEMIA (SUMATRA)

AALT W. VAN ZADELHOFF
SI RENGO²

1914

LOUIS A. BUSSELAAR
TJIMAH

CHRISTIAAN M. DEWALD
BATAVIA

RUDOLF O. VAN DER HOUT
TIMOR

MAURITS KANN
ORANIËNBURG

JAN H. LEYDS
MÜNCHEN

PIETER A. MACLAINE PONT
BANDOENG

BERNARDUS OCKERS
SOERABAJA

REINIER PAS
AMBARAWA

LEENDERT C. J. RIJSDIJK
MENADO

ANTON J. WAMSTEKER
TJIMAH

CHARLES TH. WEIDNER
TIMOR

1915

PIETER J. A. BOOT
OCKENBURG

GEORGE VAN DAM
BANDOENG

THEODOR M. INSINGER
DIEPPE

HERMANN VAN LUCK
BIJ SUMATRA

BERNARDUS VAN NOORT
PAKANBAROE

JACOBA S. PALACHE-DE PINTO
AUSCHWITZ

DIRK H. RECTER
MENADO

ADOLF B. ROOD
GRONINGEN

HARRY H. TELS
MAUTHAUSEN

JAN J. W. VADER
ROTTERDAM

JACOBUS W. DE VISSER
BANDOENG

NANNE ZWIEP
DACHAU

1916

JOHAN L. BAKHUYSEN SCHULD
DACHAU

DOROTHEA A. ORANJE-BAKKER
AMBARAWA

JACOB DUTRY VAN HAEFTEN
LAWANG

JOHAN PH. DUYVENDAK
HAARLEM

JOHANN PH. VAN HASSELT
BATAVIA

MARINUS VAN HEEL
CHUNKAI (SIAM)

GEORG S. DE KADT
LEEWARDEN

A. E. HENDRIK KOUWENHOVEN
BIJ BENKOELLEN

HENDRIK T. LANTING
BANDJARMASIN

ESTELLA S. MEIJER-MARSMAN
SOBIBOR

LODEWIJK H. J. J. MAZEL
GORSSEL

HENDRIK D. VON MEYENFELDT
AMBON

FRANS VAN MOURIK
SOERABAJA

JACOB POSTMA
HEUMEN

GEURT A. RADEMAKER
BIJ NAGASAKI

GEORG F. H. W. RENGERS HORA SICCAMA
BIJ BENKOELLEN

HENDRIK E. TERMEULEN
SOERABAJA

AUGUST H. WESTRA
AMBARAWA

NICOLAAS J. VAN DER WORM
UTRECHT

EDE A. ZEILINGA
SEMARANG

1917

BEREND J. VAN DEN BERG
SIGLI

JOHN H. DE DOMPIERRE DE CHAUFÉPIÉ
BUITENZORG

JOHANNES TH. ERADES
TJIMAH

SAMUEL J. ESSER
MAKASSAR

GERARDUS J. EVERS
PAKANBAROE

ARNOLD A. GAYMANS
BATAVIA

JOHAN B. F. VAN GILS
'S-GRAVENHAGE

HENDRIK J. HOEKSTRA
MENADO

EDUARD HOLLANDER
AUSCHWITZ

WIBO G. JOUSTRA
TAMARKAN (SIAM)

EDUARD KEDDE
BIJ TIMOR

AART W. DE KONING KNIJFF
MANDOR

JOHANNA TH. BOERS-VAN KONIJNENBURG
SIANTAR

BOUWE J. KUIK
KANDANGAN

JOSEPH G. A. MULDER
BIJ SUMATRA

WILLEM F. NELISSEN
TAVOY (BIRMA)

JOHANNES A. SCHOUTEN
DE GREBBE

MAARTJE M. MELLEMA-VAN DER WALLE
AMBARAWA

1918

EMILE R. J. BOERS
SIANTAR

WILHELMUS P. VAN DAM
TJIMAH

SARA J. ENGELS
SOERAKARTA

WILLEM L. VAN FURTH
ERMELO

CHARLEY P. R. VAN GEUNS
OSS

GERARD C. VAN HOFTEN
AMERSFOORT

FRITS S. HOLLANDER
AUSCHWITZ

HERMAN CH. J. HOOGENDIJK
BUCHENWALDE

WILLEM HUSON
SEMARANG

JOHAN F. KÄYSER
THAMBYUZAJAT (BIRMA)

ANTONIE P. C. NELSON
TJIMAH

JACOB NEUBERGER
AUSCHWITZ

JOHANNES ROSENVELDT
BIJ SUMATRA

CAREL H. WEIJL
AUSCHWITZ

GERRIT IJSSELSTIJN
MUNTOK

1919

WILLEM E. C. VAN ASBEEK BRUSSE
BIJ SUMATRA

HENDRIK J. BIEGEL
'S-GRAVENHAGE

AART C. F. A. DE BRUÏNE GROENEVELDT
PALEMBANG

MARION C. J. CATS
AUSCHWITZ

THEODOR M. CHOTZEN
SCHEVENINGEN

MARCUS COHEN
AUSCHWITZ

KAREL CHR. CRUCQ
BANDOENG

PETRONELLA FRANSEN
DEVENTER

MARCUS J. DE GAST
TAVOY (BIRMA)

CORNELIS G. HARTMANS
SOERABAJA

ANTONIUS C. M. JANSEN
BONDOWOSO

WILLEM VAN DER KRAAN
BIJ SUMATRA

DANIËL H. LEDEBOER
BATAVIA

SAMUEL LIEVENDAG
AUSCHWITZ

ROBBERT S. LEOPOLD
'S-GRAVENHAGE

NICOLAAS DE MAN
BUCHENWALDE

ARIE RINGNALDA
HANNOVER

WILHELMUS J. P. M. VAN ROOY
NIJMEGEN

WILLEM G. SCHEFFERS
BIJ BENKOELEN

BAREND M. SCHUURMAN
MALANG

HARMEN VELDHORST
BIRMA

HENDRIK J. VINGERHOETS
TJIMAH

JOHANNES C. WEIDNER
TJIMAH

WILLEM C. WERNINK
PAKANBAROE

LUCAS WILDERVANCK DE BLÉCOURT
BANDOENG

1920

JOHAN F. E. BELINFANTE
BUCHENWALDE

CORNELIS BERGER
BOLNES

JACOBUS BEUNK
PAKANBAROE

JOHAN BROUWER
OVERVEEN

ALBERT W. H. BUSSINK
BIJ SINGAPORE

WILHELMUS J. C. VAN DUN
BUCHENWALDE

THEODORUS A. P. DUYNSTEE
BIJ SUMATRA

JOHAN H. HESLINGA
MAKASSAR

JOSEPH E. KALKER
AUSCHWITZ

ELLA J. KOPERBERG
SOBIBOR

JACOB LUNSINGH TONCKENS
SINGAPORE

HUIBERT A. NAUTA
TAMARKAN (SIAM)

CORNELIS J. SEEGELER
SAMARINDA

HENDRICUS L. VAN UCHELEN
TJIMAH

ATJE G. GEYL-DE VRIES
SOLO

EPHRAÏM WAISVISZ
AUSCHWITZ

NICOLAAS WENTHOLT
SINGAPORE

JOHANNA A. G. BETREM-WESTERMAN
BANDOENG

1921

PAUL M. VAN BAERDT VAN SMINIA
BERGEN BELSEN

JAN R. BRUINSMA
BERGEN OP ZOOM

JACOB L. HAMMING
NEUENGAMME

EVERARDINA W. HOETINK
RAVENSBRÜCK

LUDWIG CHR. HOFMANN
NEUENGAMME

JACOB HORST
BLORA

FRANS W. VAN HUGENPOTH TOT DEN BERENCLAAUW
VAHINGEN

GERRIT J. KREDIET
DACHAU

FRANS A. W. VAN DER LIP
PALEMBANG

BETSY MENKO
AUSCHWITZ

THOMAS W. VAN OSS
BIJ BOSTON

MACHTELD A. PET
SOERABAJA

PIET W. POL
FLORES

ROBERT H. W. REGOUT
DACHAU

JOHANNA C. SCHILPEROORT
'S-GRAVENHAGE

WENNEMAR H. STAVERMAN
RANGOON (BIRMA)

BENJAMIN M. TELDERS
BERGEN BELSEN

JACOBUS WENTHOLT
BIRMA

NEELTJE G. HAGA-VAN WITZENBURG
BANDJARMASIN

AMANDUS WOLFSBERGEN
AUSCHWITZ

1922

THEODOR L. A. ALERS
RADJAMANDALA

JOHAN CHR. DE BRUIN
TARSAO (SIAM)

JOHAN W. DE BRUÏNE
BIJ SUMATRA

BAREND A. BRUINS
MUNTOK

LINSO W. VAN DER BURG
TJIANDJOER

FRANS C. VAN ES
KAMAISHI (JAPAN)

LEONARD D. FRANK
AUSCHWITZ

JAN E. J. DE HAAS
BIJ NAGASAKI

PIERRE E. L. D'HERNE
BIJ NAGASAKI

PIETER VAN HULSTIJN
AMBARAWA

ERNST R. A. KOSSMANN
BIJ SUMATRA

WILLEM F. LUBLINK WEDDIK
PALEMBANG

JOHAN E. POLAK
MALANG

PIETER RIDDER
BANDOENG

JEAN P. F. SARTORIUS
BODJONEGORO

GERHARD J. SCHOLTEN
BATAVIA

JOSEPH A. TELLINGS
KOTARADJA

ERNST L. VISSER
MAUTHAUSEN

CHARLES R. WEYTINGH
KINSAIJOK (SIAM)

HERMAN B. WIARDI BECKMAN
DACHAU

1923

HENRI J. G. D'ANCONA
TANTSAN KANDANGAN

GERARDUS TH. J. M. BEUKERS
BANDJARMASIN

EMILE M. CAHN
AUSCHWITZ

THEODORUS A. M. COUWENBERG
ROTTERDAM

FRANS X. VAN DORSSEN
BIJ NAGASAKI

GERRIT VAN GENDEREN STORT
PAKANBAROE

FREDERIK J. GORTER
BIJ SINGAPORE

JAN GIJSBERTI HODENPIJL
BATOEDOEA

M. WILHELM JAEGER
LOON OP ZAND

LOUIS J. J. VAN DER KAADEN
TARSAO (SIAM)

CORNELIS J. LAARMAN
'S-GRAVENHAGE

LAURENS J. LIEZENBERG
WÖBBELIN

SYLVIA J. M. STRUCH-LOESER
SOBIBOR

ENGELBERTUS F. MEERDINK
KANBURI (SIAM)

SEBASTIAAN VAN NOOTEN
ROTHENBURG

KITTY J. DE LA PARRA
THERESIËNSTADT

HARRY J. STELMA
MENADO

JOCHEM J. STIENSTRA
BATAVIA

HENDRINA WINKEL
LUBLIN

SAMUEL WIJTEMA
WESTWOUDE

1924

NICOLAAS BLECKMANN
MANGGAR

JOHAN H. J. BOERRIGTER
FORT RIJNAUWEN

LEENDERT BUITELAAR
BIJ SUMATRA

FREDERIK M. DELFOS
BIJ SUMATRA

FREDERIK K. VAN EVERT
VUGHT

HERMAN B. R. FRIELING
BIJ BENKOELLEN

ERNEST O. GOLDSTEIN
BUCHENWALDE

ISRAEL GROEN
AUSCHWITZ

RUDOLF P. S'JACOB
LAREN

HERMANUS JONGBLOED
SOEKABOEMI

PIETER KOSTER
MUNTOK

JEREMIA KRAMER
TJIMAH

WILLEM TH. LEMMENS
KAMIOKA (JAPAN)

JAN F. VAN OSSENBRUGGEN
MAKASSAR

LUBBERT PRONK
BANDOENG

JOSEPH VAN RAALTE
AUSCHWITZ

HENDRIK J. W. N. VAN RANDWIJK
MAUMIRA

ENGBERTUS J. ROELFSEMA
RUINEN

AERNOUT DE SITTER
PALEMBANG

ABRAHAM N. SLOTBOOM
'S-GRAVENHAGE

CORNELIS J. J. VERSTEEG
KANBURI (SIAM)

SIMON E. VLES
MONOWITZ

DANIEL A. A. WEIJS
NEUENGAMME

1925

DERK M. VAN ASSEN
HAROEKOE

ROBERT BAELEDE
GOIRLE

LUCIE R. VAN DEN BERGH
AUSCHWITZ

ARIE BIJL
NEUENGAMME

JOHAN K. BIJVANCK
LEIDEN

SAMUEL I. COHEN
DUITSLAND

FREDERIK A. R. DELMAAR
NGAWI

JOHANN H. DIEMER
NEUENGAMME

JAN J. DROST
PAKANBAROE

WILLEM M. FLIM
LÜBECKERBOCHT

LEO E. GOEDHART
TIMOR

RÉMY HAAKSMA
BATAVIA

CHARLES E. A. HARLOFF
LONDEN

PIETER G. VAN HARPEN KUYPER
ROTTERDAM

CORNELIS CHR. HENSBERGEN
KINSAIJOK (SIAM)

JOHANN H. H. LAMERS
JAVAZEE

ANTONIUS E. M. MEULEMAN
TARSAO (SIAM)

FRANS A. MONSEES
TJIMAH

HARTOG PARFUMEUR
'S-GRAVENHAGE

ADOLF V. POGGEMEYER
BELALAU

HERBERT A. POLAK
POLEN

HUGO SAMKALDEN
MAUTHAUSEN

HUBERTUS DE SAVORNIN LOHMAN
CHUNKAI (SIAM)

PIETER M. J. THIELE
BIJ BENKOELEN

JOAN CHR. G. VERSPYCK MIJNSSEN
SIEGBURG

JAN VERWER
BIJ PADANG

HYMAN S. WEIJL
SOBIBOR

MACHIEL WOLFF
AUSCHWITZ

HERMAN L. VAN ZANTEN
FRANKRIJK

1926

JACOB B. BAKKER
TJIMAH

UILCO BAKKER
MUNTOK

PIETER BLUSSÉ VAN OUD-ALBLAS
BATAVIA

JOHAN DOORENBOS
CHUNKAI (SIAM)

HENDRIK VAN DIJK
RINTIN (SIAM)

RUDOLF C. GOLDSCHMIDT
SOBIBOR

GERARDUS J. VAN DER HOEVE
SINGAPORE

GERARD L. HOFSTEENGE
SUMATRA

ABRAHAM JANSEN
RALLA

CORNELIS DE JONG
BENKOELEN

WILLEM F. VAN DER KAADEN
SAMARINDA

WILLEM F. KRIJNEN
MEDAN

THEODOOR NIEUWENHUYZEN
AMBON

BAREND H. OPDENBERG
SOBIBOR

JAN P. DE PUTTER
MUNTOK

ALPHONS F. TH. DE RAADT
AMOENTAI

JARL RUINEN
DOKKUM

PETRUS G. H. M. RUTGES
ANTJOL

PAUL A. E. SWAEP
SILEZIË

KLAAS TERPSTRA
OLST

BERTHE HENDRIX-VLES
AUSCHWITZ

JAMES E. ZUNDER
BIJ NAGASAKI

1927

LOUIS A. J. BAKX
MUNTOK

ENGELBERTUS J. VAN DEN BERG
TJAMBAR

ADÈLE de VRIES-BOAS
AUSCHWITZ

WILLIAM J. CATON
MUNTOK

PIERRE J. A. CLAVAREAU
UTRECHT

JACOBUS DRIJVERS
SI RENGÓ²

JOHAN K. HOOIBERG
CHUNKAI (SIAM)

PIETER J. VAN LEEUWEN
HONGKONG (CHINA)

JACOB C. VAN LEUR
STRAAT SOENDA

CLAUDINE A. SIEGENBEEK VAN HEUKELOM-MAZEL
TJIDENG

HERMAN M. DE LA PARRA
MAUTHAUSEN

EVERARDUS J. SIEMELINK
BIJ NAGASAKI

JELLE TERPSTRA
RANGOON (BIRMA)

JOHANNES H. TERWOGT
KINSAIJOK (SIAM)

PIETER D. TIMMERMANS
PADANGSCHE BOVENLANDEN

JAN UITTERDIJK
BIJ SUMATRA

BERNARD WERKMAN
BIJ SINGAPORE

WOUTER J. R. ZIECK
PALEMBANG

1928

HENDRIK J. DE BOER
MUNTOK

DIRK J. BOON
FUKUOKA (JAPAN)

LUBBERTUS W. J. BOUHUYS
BANDJARMASIN

WILLEM CHR. J. J. BUFFART
PAREPARE

MARINUS C. BUIS
BANDJARMASIN

ARNOLD C. COSMAN
PURMEREND

VALENTIN A. CHR. L. DINGEMANS
SUMATRA

JAN C. VAN ECK
LOEBOEK LENGGAU

NANNE LE GRAND
BIJ PENANG

WILLEM A. HOEK
NEUENGAMME

PETRUS J. MAINGAY
MAUMIRA

WILLEM CHR. MARTIN
PAKANBAROE

WILLEM VAN DER MEER
BANKINANG

LAURENS C. NADORT
PEMATANG-SIANTAR

SALOMON VAN OOSTEN
BODJONEGORO

HAROLD E. VAN ROMONDT
DENPASAR

BEREND J. SMITS
TJAMBA

ANTON O. H. TELLEGEN
OVERVEEN

JACOBUS C. TIGGELMAN
SEULIMEUM

1929

MARIE GROEN-ALTER
AUSCHWITZ

LUBBERT N. VAN ASPEREN
MOULMEIN (BIRMA)

MARK L. VAN DEN BERG
DACHAU

WILLEM H. E. VAN DEN BORCH VAN VERWOLDE
LEUSDERHEIDE

WILHELMUS J. J. DE DOES
KUIE (SIAM)

FRANS A. GERBENS
BRANGKASI (SIAM)

AUGUST W. HAZENBERG
TARSAO (SIAM)

HERMAN P. HESHUSIUS
YPENBURG

SIMON HOEKSTRA
MUNTOK

KLAAS HUIZENGA
BANDJARMASIN

ALBERTUS LAVERGE
SUMATRA

WESLEY E. PALSTRA
FLORES

NICOLAAS D. PLOEGSMA
RENGEK

KLAAS J. ROMKEMA
POERWAKARTA

EDUARD G. VAN RIJGERSMA
BIJ MAKASSAR

SIDARTAWAN
DUITSLAND

ELCHANAN STEIN
DUITSLAND

LAMBERTUS H. VAN DER TUUK
PAKANBAROE

THOMAS C. ULJÉE
JAVAZEE

ANTHONIE VREEKEN
AMERSFOORT

LOUIS J. WELTER
JAVA

CORNELIS F. DE WITH
MENADO

1930

DIRK J. B. ALLAART
TJIMAH

JACOB G. COLMJon
TARAKAN

JOANNES H. E. EVERARD
BRUSSEL

SOPHIA E. E. VAN GILSE
RAVENSBRÜCK

JULIA GROEN
SOBIBOR

IAN J. HAVELAAR
COLIJNSPLAAT

EUGÈNE L. HEILMANN
DACHAU

JAN P. JAGER
BIJ SUMATRA

WILLEM KOSTER
LEMBANG

CORNELIS MEIJER
BODJONEGORO

JULES A. DE MEIJER
HINDATO (SIAM)

JOHANNES M. H. VAN MIERLO
OVERVEEN

SYLVIA K. M. OSSEDRIJVER-NATHANS VAN LOEN
AUSCHWITZ

JAN H. PEL
VALKENBURG (Z.H.)

ROELOFKE FISCHER-SCHIERBEEK
BATAVIA

ADOLF A. VEENSTRA
MEDAN

ADRIAAN W. VREEKEN
TJAMBA

JACOB J. DE WILDE
SIAM

ADRIAAN J. M. ZIJLMANS
BANDJARMASIN

1931

LOUIS V. AARSSE
SANKOELIRANG

HERMAN J. D. VAN BARGEN
PELANGKASI (SIAM)

JOZIAS S. BEDET
BIJ NAGASAKI

HENRI M. VAN BERESTEYN
MALANG

PIETER J. A. BOELES
LEEWARDEN

ANNIE BOUTELJE
SOBIBOR

EMMY E. BUZAGLO-CORONEL
AUSCHWITZ

WILLEM TH. C. VAN DOORN
LEUSDERHEIDE

THEODOOR DE HAAS
BUCHENWALDE

RENÉ E. KAHN
AUSCHWITZ

TOMBAY A. KANDOU
LEIDEN

MARCEL CH. O. R. M. MAGNÉE DE HORN
NEUENGAMME

LODEWIJK O. MEIJERS
AUSCHWITZ

ZOETJE C. KÜNZEL-NAAKTGEBOREN
AMBARAWA

COENRAAD PROPER
MANGGAR

CORNELIS P. REDERT
BIJ BENKOELEN

KAREL F. VENZELAAR
BENKOELEN

ERIC F. VERSTIJNEN
VAIHINGEN

HEINRICH W. L. VRIND
WOUDENBERG

GEORG C. VAN DER WAL
BIJ SUMATRA

1932

AGOESDJAM
WEST-BORNEO

JOHANNES BERLAGE
'S-GRAVENHAGE

JOSEF H. BROMMET
RINTIN (SIAM)

JAN G. BUIS
YOSHIMA (JAPAN)

JULES CLIGNET
NOMPLADUK (SIAM)

JOHAN B. H. A. DIRKES
'S-GRAVENZANDE

DERK DUMBAR
KUIE (SIAM)

MICHAEL M. FULD
AUSCHWITZ

DICK B. C. VAN GALEN LAST
KALIDJATI

RUDOLPH PH. GLASER
'S-GRAVENHAGE

MATTHIJS H. MENDEL
JAVAZEE

ANTHONY N. MOLENAAR
BIJ SUMATRA

GUSTAAF F. ORNSTEIN
AUSCHWITZ

PAULUS W. STEEN

MAUMIRA

HENDRIK A. VAN VIERSSEN

RANGOON (BIRMA)

1933

EGBERT H. AALBERS

AMBARAWA

ADRIAAN H. BELINFANTE

AUSCHWITZ

TJAARDA G. BUNING

DUITSLAND

WILLEM J. COPPER

TAKANON (SIAM)

CRISTIAAN C. DUTILH

FORT RIJNAUWEN

JAN EBES

AMSTERDAM

HENRI FLU

LEIDEN

OTTO H. FRANK

MAUTHAUSEN

BENNO FRIEDBERG

BIRKENAU

HILLEGONDA E. F. GROTE

BIJ ZIERIKZEE

EMANUEL HAMBURGER

HEINENOORD

WILLEM H. 'T HART

UTRECHT

CATHARINA W. F. HOOGEVEEN-DE HAZE WINKELMAN

KAMPILI

CLASINA A. JANSSE

ROTTERDAM

ERNST W. DE JONGE

MAUTHAUSEN

JAN CHR. KIST

DUITSLAND

ARTHUR P. C. KREEMER

KANBURI (SIAM)

ROB LOGGERS

HAARLEM

JOHAN A. METZ

DORDRECHT

JAN J. TER PELKWIJK

JAVAZEE

WILLEM POLAK
AMERSFOORT

ALBERT ROESSINGH
BIJ TERSCHELLING

WILLEM K. E. DE RUYTER
BUCHENWALDE

BERNARD L. SANSON
AMERSFOORT

REINOLDUS J. J. M. TELLEGEN
BERGEN BELSEN

MAX DE VRIES
AUSCHWITZ

JOSEPH WEIJL
LUDWIGSDORF

1934

JOHNNY ASSCHER
DACHAU

HARTOG BRANDER
MAUTHAUSEN

HENDRIK BRINKGREVE
LOSSER

HENDRIK C. BUNING
WAALDORPSE VLAKTE

GABRIEL E. DE GROOT
DUITSLAND

WATZE T. HEPKEMA
SINGAPORE

WILLEM L. VAN DER HILST KARREWIJ
AMERSFOORT

KORNELIS VAN KETWICH
BIJ SUMATRA

JOHAN L. VAN KLAVEREN
KUIMA (SIAM)

HENDRIK CHR. KROES
BIJ GIBRALTAR

GEORGE J. L. MADURO
DACHAU

JOHAN W. ROEPER BOSCH
FRANKRIJK

SOENIOTO SASTROSOEPARTO
LEIDEN

THIJS TACONIS
MAUTHAUSEN

TAN HONG KIANG
LEIDEN

HENDRIK M. VERBAAS
ROTTERDAM

JOHAN F. VAN WALSEM
NEUENGAMME

ANTONIE H. DE WILDE
BERGEN BELSEN

1935

WILLEM M. DE BRAUW
BONN

MATTHIJS C. COHEN TERVAERT
BUCHENWALDE

DOUWE FEIKEMA
ROSSLAU

JOHANNES GERHARZ
MOENA

GERRIT W. KASTEIN
'S-GRAVENHAGE

WILLEM LUGT
BODJONEGORO

ERIK F. K. MICHIELSEN
BIJ SHREWSBURY

EDUARD S. A. VAN MUSSCHENBROEK
OVERVEEN

JULES VAN OVEN
AMSTERDAM

FREDERIK C. THOMSON
KANBURI (SIAM)

ADRIAAN TH. VISSER
DE BILT

FRIEDRICH R. WESTHOFF
TJIMAH

JACQUES WEIJL
AUSCHWITZ

GERRIT H. DE ZEEUW
NEUENGAMME

1936

ROBERT BLAAUW
LEUSDERHEIDE

TAUBE MEINARDI-FLAUMENHAFT
SOERABAJA

MATHILDE E. HOLLANDER
AUSCHWITZ

JAN G. W. LOOS
BERGEN BELSEN

EDUARD V. MAIER
NOORDWIJK

HARTOG MEIJER
AUSCHWITZ

JAN MEEUWSE
ROTTERDAM

JEAN C. A. MESRITZ
NEUENGAMME

JOSEPH L. H. MOLL
WÖBBELIN

ALBERT L. NIX
POENTJAK-PAS

POERNOMOHADI
LEIDEN

JOHAN W. A. RIETDIJK
CHUNKAI (SIAM)

PIETER RINK
ACHTERVELD

JOHANNES J. LE ROY
YPENBURG

SOEDARSONO SASTROSOEPARTO
LEIDEN

JOHANNES H. SPITS
VUGHT

GERARD J. STAVERMAN
BIJ NAGASAKI

ADRIANUS C. VAN STEYN
ROTTERDAM

HENDRIK A. THIADENS
ENSCHEDÉ

JOHAN P. DE VEER
MAUTHAUSEN

PAUL G. M. ZUMPOLLE
HUSSUM

1937

AERNOUT BERGMAN
ENKHUIZEN

HENDRIK J. BLINK
ORANIËNBURG

FRANS BRÜNING
TILBURG

LEONARDUS J. M. COPPES
VUGHT

WILLEM DUNNEWOLD
PAKANBAROE

EGBERT J. FOKKEMA
BERGEN BELSEN

ANDRIES H. FRENKEL
AUSCHWITZ

JOAN GELDERMAN
UTRECHT

MATTHIAS A. HIJMAN
BERGEN BELSEN

ADRIANUS J. HYMANS
MAUTHAUSEN

JOHAN JULSING
YPENBURG

JAN KLOOS
AMSTERDAM

BENEDICTUS M. KOLTHOFF
AUSCHWITZ

HERMAN M. KOOY
DE GREBBE

HERTA TH. MOHR
AUSCHWITZ

JOHAN A. H. MOLTZER
WORMERVEER

JOHANNES H. A. MULDER
VUGHT

SAUL NAINGGOLAN
ZÜRICH

NOERMATTIAS OESMAN
LEIDEN

ALLE F. J. PIERON
BIJ SUMATRA

ABRAHAM R. RUTGERS JR.

...

JOACHIM H. SANDERS
AUSCHWITZ

WILLEM B. VAN DER VELDEN
AMSTERDAM

1938

GEERTRUIDA M. VAN AGGELEN-BOT
BANDOENG

JACOB BREMER
'S-GRAVENHAGE

JOHN A. COCHRANE
BIJ NAGASAKI

EDUARD E. DENEKAMP
SOBIBOR

ABRAHAM N. DINGER
DUITSLAND

JACOB DEN DULK
WISMAR

MARION E. FRANZIE
FRANKRIJK

MARGREET VAN GELDEREN
UTRECHT

ELSKE C. SMITS-IDEMA
'S-GRAVENHAGE

ERIK A. JACOBS
BUCHENWALDE

HENDRIK LAAGLAND
NEUENGAMME

MAX L. LEVIE
AUSCHWITZ

BAHARSJAH MOCHTAR
LEIDEN

JAN J. VAN NES
WENEN

RAWINDRO NOTOSOEROTO
LAREN

WILLEM E. POSTMA
STARGARD

FREDERIK SCHUT
SOLWAY FIRTH

CAREL DE VOS VAN STEENWIJK
DRIEBERGEN

JUDA WEIJL
AUSCHWITZ

WILLEM W. WESSEL
AMSTERDAM

1939

GERRIT BERGSHOEFF
SACHSENHAUSEN

JOHANNES L. H. A. M. DECKERS
NIJMEGEN

JAN W. H. M. DOLS
HUSSUM

GERARDUS R. HOUTZAGER
DUITSLAND

HILMAR J. DE HAAN
HARROGATE

CORNELIS E. DE KORVER
RAVENSBRÜCK

CHAJA A. VAN LEEUWEN
SOBIBOR

EMANUEL E. DE RAAY
MONOWITZ

JOHAN R. RENKEMA
DACHAU

HENDRIKA S. RIEM VIS
'S-GRAVENHAGE

SANTOSA

...

LEONARD C. SCHALKWIJK
NEUENGAMME

ARTHUR A. SCHOON
NEUENGAMME

IWAN VAN DER SLUIS
AUSCHWITZ

VICTOR J. M. SWANE
ELRICH

ADRIAAN J. VAN DE VEN
DACHAU

HENDRIK H. VISSER
BERGEN BELSEN

HERMANUS C. VOORHOEVE
SALZUNGEN

BERNARD DE VRIES
AUSCHWITZ

WILLEM WAGENAAR
BERLIJN

HENDRIK A. VAN WOUDEBERG
LEIDEN

1940

WILLEM L. R. VAN BALEN
VELP

DANIEL CHR. W. BOOM
BIJ ENGELAND

RUDOLPH F. BURGVAL
AVRANCHES

CORNELIS DROOGLEEVER FORTUYN
MAUTHAUSEN

JAN P. A. VAN ENTER
BESANÇON

GUSTAAF H. GELDER
'S-GRAVENHAGE

ADRIAAN H. A. GOLDBERG
BRUSSEL

NICOLAAS C. TER HORST
UTRECHT

MARIA J. N. REYNVAAN-KESSLER
WASSENAAR

CORNELIS L. KIST
LEUSDERSHEIDE

ADRIAAN C. L. DE KLERCK
LEUSDERSHEIDE

PIETER DE KONING
BERLIJN

CHARLES R. J. M. KUIPERS VON LANDE
LEIDMERITZ

MARIUS DE LANGEN
VUGHT

MARTIN F. VAN DER MEULEN
NEUENGAMME

GERK OBERMAN
LEUSDERSHEIDE

JOHANNES L. VAN OLMEN
MOEMI (NIEUW GUINEA)

MAX OS
POLEN

JOOST B. VAN PRAAG
DUITSLAND

SALOMON ROOS
SOBIBOR

IRAWAN SOEJONO
LEIDEN

COENRAAD B. VERGOUWEN
BIJ DORDRECHT

DIRK VLAANDEREN
UNTERSTEDT

LEO E. VOOGD
VUGHT

CORNELIS J. L. WOLZAK
BERLIJN

OVERIGE CIVES

HUGO A. C. DENIER VAN DER GON

WAALSDORPERVLAKTE

HENDRIK COHEN

BERGEN BELSEN

JANNETJE DE GRAAF

LEIDEN

SOPHIA A. KRIJN

BERGEN BELSEN

MARIA LAMAN

LEIDEN

JELLE H. LOOMAN

LEIDEN

HENRIETTE VRIESMAN

AUSCHWITZ

JACOBUS VAN DER WEYDEN

ROTTERDAM

JOHANNES ZIJLSTRA

LEIDEN

